

Constantina Raveca Buleu (2025). *Interhermeneutica.*

Cluj-Napoca:

Casa Cărții de Știință, 308 p.

ANDREI VICTOR COJOCARU
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
din Iași
andreicojocaru93@yahoo.com

Volumul *Interhermeneutica*, semnat de Constantina Raveca Buleu, se impune ca un reper teoretic în spațiul hermeneuticii literare contemporane. Încă din primele pagini, se remarcă salutara îmbinare a rigorii academice cu o plăcere ludică a interpretării unor teme marginale și – adesea – ignorate ale culturii umaniste. Autoarea mărturisește că a căutat „un titlu sintetic” pentru studiile reunite, ce acoperă atât domenii literare canonice, cât și „marginalități culturale mai puțin cercetate la noi”. Pe fondul acestei dihotomii (canonic/periferic) se impune nevoie inter-hermeneutică, care își găsește răspunsul sub forma unor eseuri ce se pot impune și ca studii de sine stătătoare.

Volumul se adresează, cu precădere, specialiștilor interesați de studiul anumitor particularități *ex-centric* ale imaginărilor. Autoarea reușește să transforme interdisciplinaritatea într-o artă a îmbinării problemelor, așa cum chiar ea o definește: o manieră personală de a descifra „articulațiile secrete” ale textului, de a extrage tensiuni, simboluri și subtexte din teritorii aparent dispartate. Prin această „artă combinatorie cu propensiuni ludice”, cartea se situează în proximitatea graniței dintre literatură, cinematografie, gastronomie și imaginar esoteric – pe scurt, la confluența unor perspective, aparent, diferite. Structura volumului, anticipată de un cuprins generos și diversificat, demonstrează o capacitate certă de a gestiona heteroclitul fără a sacrifica coerența. De la excursul despre plăcere, raționalitate și gastronomie la Brillat-Savarin sau analiza anxietăților generate de inteligența artificială, trecând de la „arta cafelei” la eseuri despre romanul de campus sau Eminescu ficțional(izat), ne întâlnim cu o serie diversă de preocupări (între care, își găsește locul și analiza reprezentării dublului vampiric din proza Iuliei Hașdeu).

Primele două capitole ale cărții („Brillat-Savarin: plăcere, raționalitate, gastronomie – excurs fragmentar despre cafea și alte bucurii spirituale” și, respectiv, „Cui i-e frică de Inteligența Artificială?! Cărți scrise de IA – metodologie, reușite notabile, dileme”) propun o tranziție (oarecum abruptă) de la studiul fiziologilor atât de populare în Franța mijlocului de secol XIX către una dintre cele mai spinoase (și – în mod firesc – des abordate) probleme ale perioadei contemporane:

În tentativa de a aproxima statutul controversat al așa-numitului «scriitor non-uman», studiul de față, preponderent teoretic, își propune să analizeze noua perspectivă asupra creativității literare limitate, perspectivă facilitată de algoritmi matematici utilizați de programele de scriere bazate pe inteligență artificială, precum și consecința logică a acestei evoluții: problema originalității literare și ficționale – deschise versus obstructionate. (12)

Considerațiile asupra întâlnirilor dintre filologie și tehnologie vor continua prin studii precum: „De la cybergotic la candygotic: o analiză” sau „Călătoria în timp între SF și gotic”. Amintind perspectiva teoreticianului Fred Botting asupra termenului de „candygotic” – „un gotic popular, superficial și adaptat cerințelor consumatorilor de divertisment” (52) – Constantina Raveca Buleu este interesată de anumite particularități ale *postmodernismului gotic*, optând, mai curând, pentru perspectivele propuse de autori precum Maria Beville (*Gothic-postmodernism: Voicing the Terrors of Postmodernity*). Spre a surprinde specificul unei astfel de analize, redăm următorul pasaj:

Având în minte potențialul expansiv al goticului, merită să urmărim o formă hibridă care reține din paradigma clasică topoi familiari precum atmosfera sumbră, violența sexuală sau o geografie urbană dezarticulată, dar care apare ca un amestec de gotic tradițional, science fiction și cyberpunk: cybergotic/cybergothic. Entitatea sa centrală, cyborgul, provoacă limitele umanului, șterge distincția dintre oameni și mașini, distruge visul unității originare a universului, deschizându-se înspre viziunea unei lumi lipsite de gen. (55)

Un punct forte al volumului este balansul perfect dintre teme consacrate și explorări ale unor marginalități culturale insuficient cartografiate în spațiul românesc. Capitolul dedicat cinematografului conspirative, precum și analizele despre călătoria în timp la interferența dintre SF și gotic demonstrează o capacitate remarcabilă de a accesa zone ale imaginarului cultural rareori abordate cu asemenea acuratețe.

Atenția va reveni și asupra unor texte mult mai cunoscute cititorului român. Bunăoară, printre titlurile capitolelor propuse, regăsim: „Receptarea esoterică a romanelor lui G. Călinescu”, în care autoarea își propune „să contextualizeze hermeneutica esoterică de până acum a operei călinesciene, să-i verifice validitatea și să sugereze noi perspective de abordare” (245). (Re)interpretarea unui autor consacrat pornește de la trei romane, anume: *Cartea nunții*, *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru*.

Considerăm că alegerea temelor reprezintă unul dintre meritele centrale ale volumului: Constantina Raveca Buleu își asumă deliberat riscul hermeneutic al marginalului și al necanonului, operând o revalorizare a acestora. Ea numește această practică o „născocire multidisciplinară”, în care aceiași „versați” ai demersului hermeneutic, explicarea și interpretarea, se oglindesc pe teritorii diverse. Coerența metodologică este menținută printr-un discurs academic rafinat, lipsit de facile seducții speculative, ce ar fi extins inutil investigația. Comentariul critic îmbină rigoarea analizei textuale cu sensibilitatea față de dimensiuni culturale mai puțin vizibile, cum ar fi modul în care, forțată de împrejurări, identitatea se pliază adesea unui tipar impropriu (de pildă, a se vedea capitolul „Identități dezrădăcinate în *Porecla Jhumpci Lahiri*”).

Ținând cont de modul în care este reconciliată dimensiunea hermeneutică cu dimensiunea ludică, putem afirma că interpretarea are două laturi distincte și, totuși, complementare: pe de o parte cea a unui exercițiu riguros, pe de altă parte, cea a unui joc intelectual. Contribuția autoarei este cu atât mai relevantă cu cât ea își propune să „meargă în profunzime”, sondând probleme din „creația umanistă contemporană”, sugerând că inter-hermeneutica poate fi o metodă adaptată contextului cultural globalizat.

Pe parcursul întregului volum, remarcăm un pronunțat accent interdisciplinar. De pildă, situarea ultimului studiu la granița dintre istorie și filologie este recunoscută, cu eleganță, încă din primele rânduri:

Tentativa mea de a explora discursul istoriografic consacrat familiei Cantemir a avut, printre altele, și o consecință oarecum consolatoare, deoarece toate păcatele filologului, mai ales cele pe care, elegant, le plasăm sub umbrela generoasă a hermeneuticii, nu sunt neapărat străine istoricului, forțat de împrejurări să opereze cu documente fragmentare, versiuni oficiale și ipoteze contradictorii. Istoriografia Cantemireștilor este traversată de probleme controversate (în capul listei, rămâne, firește, mitografierea genealogică și onomastica insolită – unde Can+Temir, care ar combina titlul de han cu numele lui Timurlenk, alternează cu kan+temir, o combinație bună, deși mai puțin legitimator-legendară, între sânge și fier), istorii apocrife, dominate de un exercițiu fabulatoriu sistematic, de teorii neverificate, dar perpetuate în discursuri succesive... (296)

În concluzie, volumul oferă modele interpretative inovatoare, recuperând zone culturale insuficient valorificate. *Interhermeneutica* este, în cele din urmă, o pledoarie pentru vitalitatea actului critic ce dovedește că interpretarea nu este doar un simplu exercițiu de lectură, ci o formă necesară de cartografiere a spiritului uman și, implicit, a universalității prin care acesta se manifestă. Astfel, Constantina Raveca Buleu se înscrie fără ezitare în rândul celor mai rafinați esești contemporani, capabili să transforme hermeneutica într-un spectacol de idei.